

hogy a természetföldrajz abban jelentős szerepet kap, így annak eredményes tanításához a földgömb szinte nélkülözhetetlen eszköznek számít. A legújabb földrajztankönyvek pedig a szilárd kéregben (litoszféra) lejátszódó folyamatokat, ezek kölcsönhatásait a lemeztektonika alapján nagyarázzák, mint pl.: Eurázsiai hegységrendszer és az Andok felgyűrődését, a mélytengeri ártkok, a nagy szigetívek, az óceáni hátságok kialakulását stb.

A szerkezeti földgömb nemcsak a földrajz-tanítás igényeit elégíti ki — a régivel szemben — magasabb fokon, hanem olyan információkkal is szolgál, amelyek feldolgozását szakköri vagy diákköri foglalkozásra tervezheti a szaktanár, pl. morfológiai törvényszerűségek vagy földszerkezeti elméletek.

A földgömb tartalma és kivitelezése lehetővé teszi felhasználását a szaktanárok továbbképzésén, földtudományi előadások tartásán is.

A helyes szemléltetés, valamint a földrajzi fogalmak eredményes kialakítása céljából kívánatos, hogy minden iskola szertárában a „Szétszedhető Föld-modell!”, vagyis a szerkezeti földgömb ott legyen.

DR. BAGDI SÁNDOR

Lőrincz Zsuzsa—Irina Oszipova

„FORTOCSKA”

Nagyon jó gondolat volt a rád'óból és a televízióból ismert sorozat megjelenítése könyv alakban. A nyelvvél ismerkedő gyerekek, de még a 7—8. osztályosok is kedvvel olvashatják a rövid, érdekes, meseszerű történeteket.

Miért olyan megnyerő ez a könyv a pedagógus számára, miért lelkesedhetnek érte az olvasók?

Nagyon okos pedagógiai megfontolások, gyermekszeretet, az életkori sajátosságok, a gyermeki érdeklődés figyelembevételével jellemzi a mű szerkesztését, felépítését. A rövid, párbeszédes olvasmányok nem nehézkesek, nem szájbarágós szövegekből állnak. Már a nyelvtanulás kezdetén is elég könnyen megértik a gyerekek. A *játékosság*, a *vidám hangulat*, a *kedves humor* fontos alapmotívuma minden olvasmányoknak. Ezt hangsúlyozzák, fokozzák a kifejező, színes illusztrációk, amelyeket Pásztor Ágnes készített. A képek szintén segítik a tanulók érdeklődésének felkeltését.

Az olvasmányok felépítésére jellemző a közvetlenség. Magyar nyelvű, rövid hangulatteremtő bevezetéssel indítanak a szerzők — ezek a szövegek felkeltik az érdeklődést a téma iránt. Utána következik az orosz párbeszédes történet, mesefigurákkal. Minden szereplő kedves, vonzó,

közel áll a gyerekekhez. A Boszorkány a főszereplő, az ő birodalmában játszódik a 30 olvasmány cselekménye. A Boszorkány külsőre ugyan nem túl vonzó, de jószágos, szereti a gyerekeket, az állatokat, a vendégeket, a virágokat, mindig kitalál valami érdekes dolgot. A könyv lapjain megjelenik Hófehérke és a hét törpe, Hamupipőke, Piroska, az újabb mesékből, a XX. századból a Robotember stb. A gyerekek vidáman élnek, dolgoznak, játszanak — pl. Ivanuska kovbojosdit játszik. Ez a rövid felsorolás is érdekelteti a könyv *változatos témáit*. Mindennapi életünk nagyon vidáman, *szórakoztató formában* jelenik meg — pl. a Robotember segít Hamupipőkének, Jujdefáj doktor meggyógyítja a szürke farkast stb. A szövegekben gyakran találkozunk versrészetekkel, amelyeket a szovjet gyermekirodalom jeles képviselőitől idéznek a kötet összeállítói (K. Csukovszkij, Sz. Marsak stb.). A versikék fokozzák a hangulati hatást.

A szövegekben az *előbeszéd* fordulataival találkozunk. Szívesen olvastam a sok örömteli felkiáltást. A mondatok többsége rövid, nem bonyolult, elősegítik a helyes orosz intonálás elsajátítását. Az intonációk minden fajtája előfordul a szövegekben. A nyelvtan tanulásához szintén ad segítséget a Fortocska. A szövegek nyelvtani felépítésében is a fokozatosság elve érvényesül. Először az egyes szám használata, majd a többes számé következik, igemódok, az előljárók vonzata stb.

Az olvasmányok szókincsére jellemző, hogy elsősorban egyszerű szavakat használnak. Gyakoriak a nemzetközi, a latin eredetű szavak — pl. mimóza, rózsa, mák stb. Ezek könnyen érthetők, s általuk jobban felfigyelhetnek a tanulók a magyar és az orosz kiejtésbeli különbségekre. Az új szavakat oroszul és magyarul megtalálják a lapszéleken.

A szép és értékes kötetet ajánlom az oroszórákra IV. osztálytól kezdve, nemcsak a jó oroszoknak, a nyelv iránt érdeklődőknek, a fogókonyoknak, hanem a gyengébbeknek is. Ők is örömeiket lelhetik a Fortocskában. Szakköri foglalkozásokra szintén melegen ajánlom. Ott feldolgozhatják a gyerekek az egyes meséket, előadást készíthetnek ezek alapján. Felöltözhetnek a mesék szereplőinek; bábokkal is eljátszhatják a mesék közül azokat, amelyek különösen megnyerték tetszésüket. Ez utóbbit egy-egy oroszóra is javaslom.

Bízom benne, hogy mind az orosz szakos kollegák, mind a nyelvet tanulók örömmel olvassák ezt a kötetet, amely jelentős mértékben fokozhatja az orosz nyelv tanulása iránti érdeklődést.

RTV — Minerva, Bp., 1987.

LAVOTHÁNÉ DR. JÁGER KATALIN